

Candidates must complete this page and then give this cover and their final version of the extended essay to their supervisor.

Candidate session number			
Candidate name			
School name			
Examination session (May or November)	May	Year	2015

Diploma Programme subject in which this extended essay is registered: Swedish group 1
(For an extended essay in the area of languages, state the language and whether it is group 1 or group 2.)

Title of the extended essay: En Pippi för var tid
En komparativ studie av boken Pippi Långstrump i Söderhavet
och filmen Pippi i Söderhavet utifrån en historisk och kulturell kontext

Candidate's declaration

This declaration must be signed by the candidate; otherwise a mark of zero will be issued.

The extended essay I am submitting is my own work (apart from guidance allowed by the International Baccalaureate).

I have acknowledged each use of the words, graphics or ideas of another person, whether written, oral or visual.

I am aware that the word limit for all extended essays is 4000 words and that examiners are not required to read beyond this limit.

This is the final version of my extended essay.

Candidate's signature: _____ Date: 17/2 - 15

Supervisor's report and declaration

The supervisor must complete this report, sign the declaration and then give the final version of the extended essay, with this cover attached, to the Diploma Programme coordinator.

Name of supervisor (CAPITAL letters) _____

Please comment, as appropriate, on the candidate's performance, the context in which the candidate undertook the research for the extended essay, any difficulties encountered and how these were overcome (see page 13 of the extended essay guide). The concluding interview (viva voce) may provide useful information. These comments can help the examiner award a level for criterion K (holistic judgment). Do not comment on any adverse personal circumstances that may have affected the candidate. If the amount of time spent with the candidate was zero, you must explain this, in particular how it was then possible to authenticate the essay as the candidate's own work. You may attach an additional sheet if there is insufficient space here.

har i sitt arbete med Pippi i Söderhavet gjort stora framsteg. Hon har fått mycket vägledning i början av processen men har efterhand tagit till sig alla råd och utvecklat mycket. I den senare delen av processen har hon arbetat mycket självständigt. har lagt ner mycket tid på research och har valt en ambitiös väg. har arbetat mycket noggrant och gjort sitt yttersta för att nå en slutprodukt av hög klass.

This declaration must be signed by the supervisor; otherwise a mark of zero will be issued.

I have read the final version of the extended essay that will be submitted to the examiner.

To the best of my knowledge, the extended essay is the authentic work of the candidate.

As per the section entitled "Responsibilities of the Supervisor" in the EE guide, the recommended number of hours spent with candidates is between 3 and 5 hours. Schools will be contacted when the number of hours is left blank, or where 0 hours are stated and there lacks an explanation. Schools will also be contacted in the event that number of hours spent is significantly excessive compared to the recommendation.

I spent hours with the candidate discussing the progress of the extended essay.

Supervisor's signature: _____

Date: 2015-03-02

Assessment form (for examiner use only)

Candidate session number		
--------------------------	--	--

Achievement level

Criteria	Examiner 1	maximum	Examiner 2	maximum	Examiner 3
A research question	12	2		2	
B introduction	1	2		2	
C investigation	4	4		4	
D knowledge and understanding	3	4		4	
E reasoned argument	2	4		4	
F analysis and evaluation	2	4		4	
G use of subject language	3	4		4	
H conclusion	2	2		2	
I formal presentation	4	4		4	
J abstract	1	2		2	
K holistic judgment	3	4		4	
Total out of 36	26				

Name of examiner 1: _____ Examiner number: _____
(CAPITAL letters)

Name of examiner 2: _____ Examiner number: _____
(CAPITAL letters)

Name of examiner 3: _____ Examiner number: _____
(CAPITAL letters)

IB Assessment Centre use only: B: _____

IB Assessment Centre use only: A: _____

En Pippi för var tid

En komparativ studie av boken *Pippi Långstrump i Söderhavet* och filmen *Pippi i Söderhavet* utifrån en historisk och kulturell kontext

Subject: Swedish A LL
Date of submission: 17 Feb 2015

Word count: 3755

Abstract

Pippi Långstrump är en känd barnboksfigur i hela världen. Den tredje boken *Pippi Långstrump i Söderhavet* gavs ut så tidigt som 1948 och 50 år senare kom den tecknade filmen *Pippi i Söderhavet*. Genom att jämföra de två verken och sätta in dem i deras kontextuella sammanhang så har jag belyst några av de samhällsförändringar som har skett under tiden. Jag har tittat på skillnader och likheter såsom personteckning, handling, språk och miljö. Men också vad kritiker och recensenter reagerade på.

Efter att ha läst både avhandlingar och recensioner förstod jag att det var stor skillnad i mottagandet av filmen och boken. I boken kritiserades Pippi för att vara för ouppfostrad och radikal, medan kritikerna av filmen ville ha tillbaka den Pippi som fanns i boken. I den moderna filmen var hon inte tillräckligt lik den gamla Pippi utan nästan som vilket barn som helst.

En annan diskussion om Pippiböckerna handlar om rasism och fördomar. För att få en bättre uppfattning om bokens kontext läste jag om andra äldre böcker vars innehåll också har debatterats, till exempel *Tintin i Kongo*. Det finns flera likheter mellan den och boken om Pippi, bland annat är det den stereotypa bilden av svarta som har kritiserats.

Min slutsats är att det är stor skillnad mellan de två verken, i fråga om personteckning, handling, språk och miljö. Det beror till största del på tiden då verken kom ut, de olika tiderna influerar innehållet och språket. Verken speglar hur samhället såg ut på den tiden då de mötte sin publik.

Antal ord: 254

ofullständig

Innehåll

1. Inledning	sid 1
1.1 Syfte, metod och material	sid 1
1.2 Bakgrund	sid 1
2. Jämförelse av verken	sid 1
2.1 Handling	sid 1
2.2 Karaktärer och miljöer	sid 2
2.3 Språket	sid 2
3. Tiden	sid 3
3.1 Bokens ideologiska kontext	sid 3
3.2 Mottagandet av boken	sid 3
3.3 Filmens kontext	sid 4
3.4 Mottagandet av filmen	sid 5
4. Varför skiljer sig filmen och boken åt?	sid 5
4.1 Tiden	sid 5
4.2 Ras	sid 6
4.3 Könroller	sid 6
5. Diskussion och slutsats	sid 7
6. Källförteckning	sid 8

1. Inledning

Astrid Lindgrens roman *Pippi Långstrump i Söderhavet* publicerades 1948 av bokförlaget Rabén och Sjögren. Den tecknade filmen *Pippi i Söderhavet* kom 1999, manuset skrevs av Catharina Stackelberg och Ken Sobol och producerades av bland annat Svensk Filmindustri. Under dessa 50 år har synen förändrats vad gäller t.ex barnuppföstran och rasfrågor, något som syns tydligt i en jämförelse mellan verken.

1.1 Syfte, metod och material

Syftet med den här uppsatsen är att se på likheter och skillnader, och orsakerna till dessa, mellan de två verken, Lindgrens bok *Pippi Långstrump i Söderhavet* (1948), och den tecknade filmen *Pippi i Söderhavet* (1999). Genom att läsa boken i olika utgåvor (1948, 1966, 2005) och titta på filmen så kommer jag att analysera dessa skillnader och likheter vad gäller personteckning, språk, karaktärer och miljö. För att förstå varför det är skillnad mellan verken kommer jag att sätta in boken och filmen i deras kulturella kontext och även se på verk som behandlar ämnen med liknande problematik. För att få en bättre uppfattning om Astrid Lindgren och hennes böcker kommer jag att läsa bland annat *Alltid Astrid*¹ av Ulla Lundqvist, *Vildtoring och lägereld*² av Viveka Edström och *Studie kring Pippi Långstrump som förebild för barn i pedagogiskt arbete*³ av Elin Bengtsson och Elisabeth Johansson.

RO-

CT

1.2 Bakgrund

Astrid Lindgren är en av Sveriges mest kända författare med uppskattningsvis 150 miljoner sålda verk⁴. Hon är också en av världens mest översatta författare och hennes böcker har kommit ut på 95 olika språk⁵. Intresset för att göra hennes romaner till film är stort och många av hennes böcker har filmatiserats eller blivit tv-serier. Hennes mest populära böcker är *Pippi Långstrump* och de har översatts till mer än 60 språk.

svagf inko
enl. B (B-)

2. Jämförelse av verken

2.1 Handling

De första fyra kapitlen i boken handlar bland annat om när en farbror vill köpa Pippis hus och när Pippi träffar tant Laura. Efter det får Pippi ett brev av sin pappa där han berättar att han ska komma och hämta Pippi så att de kan åka till Söderhavet. Tommy och Annika får tillåtelse att följa med. Väl framme på Kurrekurredudden leker de tre med barnen på ön. När sedan alla vuxna åker i väg till en grannö kommer de två tjuvarna Jim och Buck till ön för att stjäla pärlor. Men Pippi jagar iväg dem så att de inte ska återvända. När regnperioden närmar sig åker skeppet hem till staden igen. Boken slutar med att Pippi bjuder Tommy och Annika på krumelurpillur så att de aldrig ska bli stora.

Filmen börjar med att Kapten Långstrump och hans besättning kommer till staden där Pippi bor. Pippi, Tommy och Annika får åka med till Kurrekurredudden. Med i livbåten åker de två tjuvarna Dunder-Karlsson och Blom. På vägen till Söderhavet slåss besättningen mot pirater och under tiden rymmer Dunder-Karlsson och Blom. När skeppet kommer till ön möts de av lokalbefolkningen, men det finns inga barn att leka med. Två tjuvar kommer till ön (antagligen Jim och Buck men de har inga namn) och försöker stjäla pärlor, men precis som i boken gör Pippi så att de försvinner. På vägen hem räddar de Dunder-

¹ Lundqvist, Ulla. 2012. *Alltid Astrid: Minnen från böcker, brev och samtal*. Nordstedts, Stockholm

² Edström, Viveka. 1992. *Astrid Lindgren: Vildtoring och lägereld*. Rabén & Sjögren Bokförlag, Stockholm

³ Bengtsson, Elin., Johansson Elisabeth. 2004. *Studie kring Pippi Långstrump som förebild för barn i pedagogiskt arbete*. Högskolan Kristianstad. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:229654/FULLTEXT01.pdf> (besökt 5 oktober 2014)

⁴ 'FAQ', <http://astridlindgren.se/faq>, (läst 24 augusti 2014)

⁵ Ibid

Karlsson och Blom som har blivit strandsatta på en ö. Tjuvarna och de tre barnen sitter i en livbåt som lossnar från skeppet under en storm och kommer till en tillsynes obebodd ö. Efter att ha utforskat den ett tag ser de ett tag och följer med det hem till staden igen.

Grundhistorien är i princip densamma men i filmen har de utökat berättelsen och lagt till fler detaljer. De första och sista kapitlen i boken är inte med i filmen vilket kan bero på att de egentligen inte har att göra med själva resan till Söderhavet.

spöskikt
F-

2.2 Karaktärer och miljöer

Det finns en del svårigheter när man ska jämföra en bok och en film eftersom medierna är så pass olika. Texten i en bok är ofta mer beskrivande och detaljerad medan en film behandlar händelser och miljöer på ett mer övergripande sätt, där det inte finns utrymme för lika många detaljer.

sic A-

Majlinda Juniku skriver i sin uppsats att " (...) *filmatiseringarna aldrig kan vara helt trogna sina originalverk oavsett hur mycket man söker efter det. Själva bytet av medium gör att saker och ting förändras (...)*"⁶

C+

Karaktärerna skiljer sig mycket mellan boken och filmen. Den största skillnaden är att barnen på Kurrekurredudden som Pippi, Tommy och Annika leker med i boken inte finns med i filmen. Där gör Pippi, Tommy och Annika samma saker som i boken fast utan Kurrekurredudden. En annan skillnad är att ytterligare karaktärer som Fru Pruselius och Kling och Klang dyker upp i filmen.

I boken beskrivs Annika som en rädd och försiktig flicka, ett exempel är när tjuvarna Jim och Buck har kommit till ön "Då gav Buck till ett ryttande, som kom Annika att darra där uppe i grottan"⁷. I jämförelse med filmen, där Annika inte alls framställs på samma sätt, är hon visserligen rädd när Tommy håller på att bli uppäten av en haj men hon är inte alls lika feg. Annika ger också en uppmaning till Pippi att hoppa i och rädda Tommy vilket hon inte gör i boken. Filmen visar en modernare bild av flickor som fler barn kan se upp till och känna igen sig i.

G-

I boken finns det illustrationer av Ingrid Vang Nyman. De är mest på Pippi, Tommy och Annika men det finns en del på barnen i Söderhavet också. Stilen på miljöerna och personerna är tidsenliga med t.ex sjömanskostymer. Astrid Lindgren har ett beskrivande språk som gör att man som läsare föreställer sig miljöerna. Ett exempel ur boken "Den lilla, lilla staden såg mycket pryddlig och hemtrevlig ut med sina kullerstengator, sina låga små hus och sina blomstertäppor runt omkring husen. Var och en, som kom dit, måste tänka, att detta måtte vara en lugn och vilsam stad att bo i."⁸ Illustrationerna i boken gör det lättare att föreställa sig platserna, speciellt eftersom delar av boken utspelar sig i Söderhavet, en exotisk plats som få kände till.

citrat
E-

Miljöerna i filmen är detaljfattiga och saknar den personliga känslan som man får i boken. Det är endast personerna i fokus som är skarpa och har tydliga drag, medan bakgrunden är suddig och obestämbar. Det gör att det blir svårare att känna igen sig och tråkigare att titta på.

2.3 Språket

Boken har ett språk som passade på 1940-talet när den skrevs. Det finns en del tidstypiska ordval som "gullpengar" och "barnskocken", som man kanske inte skulle använda sig av idag. Ett ord som är väl omdebatterat är ordet "neger". På den tiden var ordet "neger" relativt värdeneutralt och användes flitigt,

dis
E-

⁶ Juniku, Majlinda. 2007. *När bok blir film - En jämförelse analys av boken och filmen Catch me if you can*. Uppsala Universitet. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:132195/FULLTEXT01.pdf> (besökt 20 november 2014)

⁷ Lindgren, Astrid. 1966. *Pippi Långstrump i Söderhavet. 12:de uppl.* Rabén & Sjögren Bokförlag, Stockholm, s.139

⁸ Ibid s.7

✓

mestadels i deskriptivt syfte.⁹ "Det kanske är så trevligt på Kurrekurredudden, så att man får lust att stanna där för alltid. Hoppsan-sa, sa Pippi och tog ett nytt danssteg. Negerprinsessa, det är inget dåligt yrke för en, som har fått så lite skolunderbyggnad som jag."¹⁰ I boken används ordet " negerprinsessa" men i filmen är den meningen borttagen.

Filmen har ett modernt och enkelt språk där kontroversiella uttryck som " negerkung" inte finns med. Istället säger de "kaptenen" till Pippis pappa.

NE

3. Tiden

3.1 Bokens ideologiska kontext

Under de första decennierna av 1900-talet var det ordning och reda som gällde i de svenska hemmen. Det var pappan som arbetade, tjänade pengar och framförallt bestämde. Berndt Egerbladh skriver att på 1940-talet skulle barnen respektera och lyda de vuxna. Pojkarna skulle leka med bilar och lära sig av pappan. Flickorna skulle hjälpa mamman med att städa och laga mat¹¹. På 1940-talet var synen på svarta främmande och enligt Astrid Lindgrens dotter Karin Nyman var det ingenting folk var vana att se. Folk såg dem endast på film eller i serier som drev med dem¹².

1940-talet präglades av krig och så småningom återuppbyggnad. Det var då flera psykologer började tänka på hur barnen hade upplevt kriget och hur det hade påverkat dem. Nu kom barnen i fokus och det var många som ansåg att man skulle börja ge dem lite frihet och respekt. Men det var inte alla som gillade detta nya tänkande. Speciellt folkskollärarna värnade om rätten att få aga barn.¹³

Det post-koloniala tänkandet hade ännu inte slagit igenom då det fortfarande var flera länder som var koloniserande. De länderna såg sig själva som mer betydelsefulla. Även om Sverige inte hade några kolonier så var landet en del av Europa där det fanns flera kolonisatörer. I relation till boken så var det inga stora reaktioner på att Pippis pappa hade tagit över Kurrekurredudden.

*enkelt
språk
G-*

3.2 Mottagandet av boken

Boken om Pippi var inte alls som andra barnböcker från den tiden, och hon var raka motsatsen till barn i litteraturen. Hon ljög, svor, klarade sig ensam och gick inte i skolan. Hon hade på sig trasiga, omaka kläder och hon ifrågasatte de vuxna. Pippi var helt enkelt väldigt kontroversiell.

⁹ Alvstad, Cecilia., Lundahl, Mikaela. 2010. *Den mörke brodern - Svensk negrifering av svart poesi 1957*. Göteborgs universitet <http://ub016045.ub.gu.se/ojs/index.php/tfl/article/viewFile/493/467> (besökt 15 december 2014)

¹⁰ Lindgren, Astrid. 1966. *Pippi Långstrump i Söderhavet. 12:de uppl.* Rabén & Sjögren Bokförlag, Stockholm, s.85

¹¹ Egerbladh, Berndt. 1991. *Jag minns mitt 40-tal*. Bokförlaget Trevi. Stockholm, s. 8-9, 71-72,

¹² Nyman, Karin. 2011. Både svarta och vita i Pippi-familjen. *Kjell Åke Hanssons blogg - att arbeta med Astrid Lindgren*, 15 november, <http://astridlindgrensnas.wordpress.com/2011/11/15/bade-svarta-och-vita-i-pippi-familjen/> (besökt 24 oktober 2014)

¹³ Bengtsson, Elin., Johansson Elisabeth. 2004. *Studie kring Pippi Långstrump som förebild för barn i pedagogiskt arbete*. Högskolan Kristianstad. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:229654/FULLTEXT01.pdf> (besökt 5 oktober 2014)

✓

I boken *Alltid Astrid* konstaterar författaren Ulla Lundqvist att "Fyrtiotalsungarna var städade och lydiga, fostrade med tvång och aga. Städade och konventionella var även de barnböcker som erbjöds. Pippi blev en säkerhetsventil men framför allt alstrade hon en anarkistisk glädje och släppte lös ohämmade skrattsalvor."¹⁴

cid/ret
E-

När den första boken om Pippi kom 1945 var det många som reagerade starkt. Det fanns både de som hyllade boken som nytänkande och något fantastiskt, samtidigt fanns det de som tyckte att boken var alldeles för kontroversiell och farlig för barn. En som skrev väldigt kritiskt om Pippi var Sveriges första professor i pedagogik, John Landquist efter att han läst den första boken om Pippi "Sedan jag läst några kapitel här och var - i hopp om att finna något bättre än början - storknade jag inför de hopade dumheterna och avbröt både till barnets och min egen lättnad eftersom vi hade båda två lika litet begripit det roliga i boken."¹⁵ Ulla Lundqvist skriver i *Alltid Astrid* att Landquist antagligen tyckte att innehållet var opassande eftersom Pippi gör saker som är farliga och ouppfostrade som barnen kan ta efter. Men det var långt ifrån alla som var kritiska mot boken. Eva von Zweigbergk skrev 1945 i Dagens Nyheter "Pippi Långstrump har en stor uppgift att fylla, som en säkerhetsventil åt vanliga barn i vanlig värld, där friheten gunås är ganska begränsad"¹⁶. Även andra skribenter som Greta Bolin skrev i Svenska Dagbladet att Pippi är en positiv figur med ett gott hjärta.

→ N -

De här recensionerna fokuserar på lite olika saker. Landquist tar upp Pippis beteende som något farligt som man inte ska berätta om för barn. Kritiken kom antagligen för att man inte var beredd på ett barn som Pippi, som utmanar samhällsnormer och regler som hon gör, medan de två andra tänker mer på hur Pippi är som person och ser förbi hennes provocerande uppträdande. De ser en person som tänker på dem som har det lite sämre ställt och som samhället inte bryr sig lika mycket om.

Spoken
F-

Pippis pappa har underförstått i boken koloniserat Kurrekurreduddön och blivit kung där trots att han kommer från en helt annan del av världen. När Pippi skrevs fanns det fortfarande länder som var koloniserade, och för länder i Europa var detta inte ett främmande fenomen. Även i filmen får man veta att Pippis pappa är kung men man lägger inte lika stort fokus på det som i boken.

En annan barnbok som gavs ut ungefär samtidigt som Pippi är Elsa Beskows *Duktiga Annika*, som är Pippis motsats. "Annika var så duktig. Hon kunde tvätta sig själv och kamma sig och klä på sig och själv knäppa alla knapparna i livstycket."¹⁷ Den här boken var en förebild för barnen på den här tiden, det var precis så som de vuxna ville att barnen skulle uppföra sig. Hon kan göra allting själv, hon är väluppfostrad och hjälper sin mamma. När man läser den här boken kan man förstå varför journalister, forskare och andra kritiserade Pippi Långstrump. Hon bröt mot normen på ett alltför provocerande sätt.

3.3 Filmens kontext

Antalet filmer som produceras varje år har ökat stadigt sedan 1940-talet. Från slutet på 1990-talet har tecknade barnfilmer blivit allt mer populära, kanske tack vare den nya tekniken som utvecklades hela tiden.¹⁸

|| E-

2000-talets värderingar skiljer sig en hel del från 1940-talets. Rasism och feminism är ämnen som diskuteras flitigt, både inom litteratur, film och media. Ord som "neger" eller beskrivningar av flickor som svaga och tillbakadragna är inte längre accepterade.

|| F-

¹⁴ Lundqvist, Ulla. 2012. *Alltid Astrid: Minnen från böcker, brev och samtal*. Nordstedts, Stockholm, s.25

¹⁵ Ibid, s. 27

¹⁶ Bengtsson, Elin., Johansson Elisabeth. 2004. *Studie kring Pippi Långstrump som förebild för barn i pedagogiskt arbete*. Högskolan Kristianstad. <http://www.diva-portal.org/smash/get/di-va2:229654/FULLTEXT01.pdf> (besökt 5 oktober 2014)

¹⁷ Beskow, Elsa. 1983. *Duktiga Annika*, Bonniers Juniorförlag AB, Stockholm, s.1

¹⁸ 'Historien om barnfilmer', <http://barnfilmer.se/content/27-historien-om-barnfilmer> (besökt 2 februari 2015)

↓

Någonting som skiljer sig markant från 1940-talet är barnuppfostran. Då skulle man göra precis som de vuxna sa och inte ifrågasätta. På 60 år har baruppfostran blivit friare och barn uppmuntras att ifrågasätta och tänka mer självständigt.

När filmen släpptes hade det postkoloniala tänkandet funnits ett tag. Stefan Olsson, fil. dr i statskunskap skriver "Den postkoloniala teorins uppgift är att ifrågasätta denna världsbild för att identifiera ord och uttryck som är nedsättande och rasistiska så att vi kan lägga dem åt sidan."¹⁹ Han pratar också om hur Astrid Lindgren inte kan betecknas som rasist eftersom det hon skrev på 1940-talet avspeglade en allmän uppfattning. Han understryker att vi inte bör döma människor i det förflutna utifrån dagens värderingar.

precision
F-

3.4 Mottagandet av filmen

Filmerna är lika okontroversiella som kritikerna på 1940-talet ville att boken skulle vara. Pippi är nedtonad och varken hon eller någon annan sticker ut.

// E-

Filmerna fick både positiva och negativa reaktioner. De flesta recensionerna på Svensk Filmdatabas hade en lite negativ ton. Men det fanns vissa som var lite mer positiva, som Jens Peterson från Aftonbladet "Snäll och trivsamt för de yngre, ganska troget tonen i Astrid Lindgrens berättelse." Den mest negativa kommentaren kom från Maria Domellöf som skrev i Göteborgsposten "Det borde vara förbjudet att få göra på detta viset. Att förvandla nationens mest älskade saga till sådan här seg dynga. Vad är motivet, förutom det förmodade klirret i en kappsäck full av pengar? (...) Det känns lätt att hålla med Astrid Lindgren som lär ha utropat när hon först såg figuren: 'Det här är inte min Pippi!'"²⁰

Enligt Sofia Rösand på Saltkråkan AB så var Astrid Lindgren inte så glad för filmerna och därför var hon inte så involverad.²¹ (Bilaga I)

// E-

4. Varför skiljer sig filmerna och boken åt?

F-

4.1 Tiden

Tiden är en viktig aspekt för att förstå skillnaderna mellan boken och filmerna. saker som ingen reagerade på för 60 år sedan kan göra folk mycket upprörda idag och tvärtom. Det är därför som Pippi och vissa andra böcker och filmer kan väcka mycket debatt i samhället idag.

På senare år har flera barnböcker och filmer kritiserats för att vara rasistiska. Många av dem har getts ut i en nyutgåva där ord och bilder har ändrats, bland annat Enid Blytons *Femböcker* där ordet "zigenare" har bytts ut mot "tyskar". I Einar Nermans *Gubbar med Rim* har både bilder och text strukits. En bok som har väckt stor debatt, både i Sverige och i världen är *Tintin i Kongo*. Den handlar om när Tintin åker till Kongo, träffar kongoleser och brottas med vilda djur. Boken har fått mycket kritik för att vara rasistisk och porträtterat afrikaner på ett negativt sätt. Illustrationerna av kongoleserna är en karikatyr eftersom de har "(...) avbildats som kolsvarta med överdrivet tjocka markerade läppar."²² I en artikel från Svenska Dagbladet berättar Kitimbwa Sabuni "Albumet framställer afrikaner som mindre vetande och inkapabla att ta hand om sig själva. De faller på knä för Tintin och kallar honom "En stor vit man". Det är en klassisk kolonial rasistisk skildring av afrikaner."²³ Serien har JK-anmälts för hets mot folkgrupp.

D/
E-

¹⁹ Olsson, Stefan. 2014. Att skuldbelägga det förflutna. <http://www.nt.se/opinion/ledare/att-skuldbelagga-det-forflutna-10025213.aspx> (besökt 11 december)

²⁰ 'Pippi i Söderhavet', <http://www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?itemid=40626&type=MOVIE&iv=Comments> (besökt 7 oktober 2014)

²¹ Rösand, Sofia. 2014. E-mail 20 augusti. <sofia.rosand@saltkrakan.se> (bilaga I)

²² 2014. Tintin i Kongo, http://sv.wikipedia.org/wiki/Tintin_i_Kongo#Synopsis (läst 29 augusti 2014)

²³ Kalmteg, Lina. 2007. Tintin-serie "hets mot folkgrupp", http://www.svd.se/kultur/tintin-serie-hets-mot-folkgrupp_255625.svd (besökt 29 augusti 2014)

✓

Pippi Långstrump har varit i mediernas fokus den senaste tiden eftersom SVT har valt att klippa bort scener ur tv-serien *Här kommer Pippi Långstrump*. Det är eftersom materialet kan uppfattas som stötande. SVTs programförsäljningschef Paulette Rosas Holt: "Vi ser att målgruppen är barnpubliken och vi tror att det kan upplevas sårande eller nedsättande för barn som ser och hör det här"²⁴.

G -

En annan händelse som har väckt uppmärksamhet är att temaparken *Astrid Lindgrens värld* sålde en gardin med tryck från *Pippi i Söderhavet* där två svarta barn fläktade Pippi. Den fick stor uppmärksamhet i sociala medier och *Astrid Lindgrens värld* tog bort den ur sitt sortiment²⁵.

Båda de här "Pippiincidenterna" visar att diskussionen om rasism är annorlunda än när boken skrevs. Men också att böckerna och illustrationerna inte passar med våra nutida värderingar. Idag kan man inte använda sådana ordval eller bilder utan att det väcker anstöt.

lit. ana
lyp ??
D/F.

4.2 Ras

Barnen på Kurrekurreduttön är i boken svarta och ser upp till Pippi, Tommy och Annika för att de är vita. "Av någon obegriplig anledning hade de fått för sig, att vitt skinn var mycket finare än svart, och därför kände de sig fulla av vördnad, ju närmare de kom Pippi och Tommy och Annika. Pippi är ju dessutom prinsessa. När de hade kommit ända fram till Pippi kastade de sig allihop på en gång på knä framför henne och böjde pannorna mot marken"²⁶ Detta visar att det finns en viss rasistisk ton även om Pippi lite senare i kapitlet säger att hon inte är en mycket fin vit prinsessa när ett av barnen på Kurrekurreduttön förklarar varför de låg på knä framför hennes tron. Det kan ha varit så att manusförfattarna inte ville göra en film som anklagas för fördomar och rasism och tog därför bort Kurrekurreduttbarnen.

spöskul.
F-

4.3 Könroller

En annan skillnad mellan boken och filmen är synen på könroller. Ett exempel ur boken är när alla barnen ska klättra till en grotta:

"Tommy blev mycket förargad.

- Å, man skulle aldrig ha systrar med sig i Söderhavet, sa han, där han klängde på bergsväggen. Titta på mig! Du gör bara så här"²⁷ Tommy tycker att Annika är jobbig och inte kan göra saker själv. Lite senare knyter Pippi ett rep av hibiskusbast "Och nu tordes till och med Annika klättra till grottan."²⁸ I en uppsats skriver Sofia Persson om flickboken och dess utveckling. I flickboken skulle flickorna vara uppfostrade, ta hand om hemmet och inte gå ut på äventyr. Det här gällde för flickböcker från mitten på 1800-talet ända fram till 1970-talet då samhällsliga förändringar syns mer i litteraturen.²⁹ Det Lindgren skrev speglar hur samhället och samhällets normer var på den tiden.

Filmen visar en mer modern bild av flickor, att de inte behöver vara svaga eller fega. Återigen så finns det barn som kan ta efter filmen. En annan sak som manusförfattarna gör för att bryta stereotyperna är att Annika får hjälpa till att måla livbåten. Det är ett jobb som anses vara för pojkar men som Annika gör minst lika bra som Dunder-Karlsson och Blom.

²⁴ Veerabuthroo Nordberg, Kim. 2014. SVT rensar ut rasismen ur Pippi Långstrump. <http://www.svt.se/kultur/svt-rensar-ut-rasismen-ur-pippi-langstrump> (besökt 10 november 2014)

²⁵ Edman, Alexandra. 2014. Pippi Långstrump-gardin upprör. <http://www.svt.se/nyheter/regionalt/smalandsnytt/nedvarderande-barngardin-uppror> (besökt 10 november 2014)

²⁶ Lindgren, Astrid. 1966. *Pippi Långstrump i söderhavet*, 12:e uppl. Rabén & Sjögren, Stockholm, s.97

²⁷ Ibid s. 112

²⁸ Ibid, s. 115

²⁹ Persson, Sofia. 2011. *Den starka unga kvinnan som förebild i flickboken under 1900-talet*. Högskolan i Halmstad <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:400026/FULLTEXT01.pdf> (besökt 14 december 2014)

✓

5. Diskussion och slutsats

Det finns både likheter och skillnader mellan de två verken. De bygger på samma grundhistoria och även om Pippis beteende och utseende skiljer sig åt så är ändå hon huvudpersonen. I boken är hon lite mer oförskämd och säger emot de vuxna, men Pippi förmedlar fortfarande medmänsklighet och värme. I filmen har hennes personlighet tonats ner en aning.

Om man jämför illustrationer, kläder och stil så är dessa mer moderna men också mer opersonliga i filmen. Pippis utseende är mer likt det i boken troligtvis eftersom hon är beskriven på ett detaljrikt sätt. En trolig anledning till de mer detaljfattiga och platta miljöerna är troligen att filmen är gjord i ett kommersiellt syfte och ska fungera i länder över hela världen.

Både boken och filmen fick mycket kritik när de kom men också i efterhand. Men de var inte kritiserade för samma saker. På 1940-talet var Pippi för ouppfostrad och väldigt olik normen för hur ett barn skulle vara. När filmen kom hade den kraftigt förändrat den Pippi som folk var vana vid. Den Pippi som tidigare hade fått ett negativt utlåtande om sin personlighet och sina handlingar saknades nu och hade ersatts av en mer neutral och inte lika omtänksam flicka.

När det kommer till omskrivning av manuset så har man i filmen tagit bort inslag som kan uppfattas som känsliga. Till exempel så har ordet "negerkung" bytts ut mot "kaptenen" och när Pippi kallar sig själv "negerprinsessa" i boken så har den meningen tagits bort i filmen. Ett annat exempel ur boken är när båten anländer till Kurrekurredudden för första gången. "Hela Kurrekurreduddens befolkning uppgick inte till mer än 126 människor. - Det är ungefär lagom många undersåtar att ha, sa Kung Efraim."³⁰ I filmen nämns inte detta alls. Dagens antikoloniala tänkande tillåter inte att man kan ta över en ö och ha befolkningen som undersåtar.

En annan anledning till omskrivningen kan vara för att historien inte var tillräckligt spännande för filmen. Boken slutar med att Pippi, Tommy och Annika åker hem från ön och att de äter krumelurpiller för att inte bli stora. Filmens slut när de åker hem från ön, fartyget plockar upp Dunder-Karlsson och Blom som är fast på en öde ö, alla tre barnen och tjuvarna blir strandsatta och till slut får de åka taget hem. Genom att göra en mer spännande film tjänar företagen mer pengar vilket antagligen är deras mål med filmen.

Många av de omdiskuterade böckerna som *Tintin i Kongo* och *Pippi i Söderhavet* är tidsdokument från den tiden då de skrevs. Författaren till *Tintin* hade endast ett fåtal källor om hur det var i Kongo och han skrev boken utifrån hur belgarna såg på Kongo. Även om bilden av kongoleserna är felaktig så kan man se hur det framställdes och jämföra med idag. På samma sätt är det med Pippi. Idag är det nog många som tycker att det Lindgren skrev var fel men det kan visa oss hur samhället såg ut då. Det är en viktig sak när man läser äldre böcker för barn, att berätta att det kanske inte stämmer nu men det var så man såg på samhället då. I en nyutgåva av *Pippi Långstrump i Söderhavet* har Astrid Lindgrens dotter Karin skrivit i förordet att "*Pippi kan förstås aldrig göras till ett 2000-talsbarn. Och det har alltid varit en omöjlighet att få henne att uppträda lämpligt. Själva vanvördigheten råar ingen på. Däremot kan vi inte se att hon någonstans i böckerna uppträder fördomsfullt.*"³¹ Pippi uppträder kanske inte alltid korrekt och hon använder sig av ord och uttryck som vi idag inte skulle använda.

Sammantaget så konstaterar jag att det är stor skillnad mellan boken och filmen, både när det gäller handling, personteckning, språk och miljö. Detta beror till stor del på de två tidsperioder som verken gavs ut under, det var två helt skilda tider där olika normer och ideal rådde. Båda verken speglar sin tid vilket gör att man kan läsa dem för att förstå hur samhället bättre.

En lite olycklig jämförelse av 2 helt olika genretypiskt.
ningan.

³⁰ Lindgren, Astrid. 1966. *Pippi Långstrump i Söderhavet. 12:de uppl.* Rabén & Sjögren Bokförlag, s. 94, Stockholm

³¹ Lindgren, Astrid. 2005 *Pippi Långstrump i Söderhavet*, Rabén & Sjögren Bokförlag, Stockholm

6. Källor

Tryckta källor

Beskow, Elsa. 1983. *Duktiga Annika*, Bonniers Juniorförlag AB, Stockholm

Egerbladh, Berndt. 1991. *Jag minns mitt 40-tal*. Bokförlaget Trevi, Stockholm

Edström, Viveka. 1992. *Astrid Lindgren: Vildtoring och lägereld*. Rabén & Sjögren Bokförlag, Stockholm

Kaldestad, Per Olov., Vold, Karin Beate. 2008. *Årboka - Litteratur for barn og unge*. Det norske samlaget, Oslo

Lindgren, Astrid. 1948. *Pippi Långstrump i Söderhavet*. 4:de uppl. Rabén & Sjögren Bokförlag, Stockholm

Lindgren, Astrid. 1966. *Pippi Långstrump i Söderhavet*. 12:de uppl. Rabén & Sjögren Bokförlag, Stockholm

Lindgren, Astrid. 2005. *Pippi Långstrump i Söderhavet*. Rabén & Sjögren Bokförlag, Stockholm

Lundqvist, Ulla. 2012. *Alltid Astrid: Minnen från böcker, brev och samtal*. Nordstedts, Stockholm

Digitala källor

Alvstad, Cecilia., Lundahl, Mikaela. 2010. *Den mörke brodern - Svensk negrifiering av svart poesi 1957*. Göteborgs universitet <http://ub016045.ub.gu.se/ojs/index.php/tfl/article/viewFile/493/467> (besökt 15 december 2014)

Bengtsson, Elin., Johansson Elisabeth. 2004. *Studie kring Pippi Långstrump som förebild för barn i pedagogiskt arbete*. Högskolan Kristianstad. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:229654/FULLTEXT01.pdf> (besökt 5 oktober 2014)

Dranger, Joanna Rubin. 2012. Den rasistiska ikonens logik. Expressen. <http://www.expressen.se/kultur/den-rasistiska-ikonens-logik/> (besökt 29 augusti 2014)

Edman, Alexandra. 2014. Pippi Långstrump-gardin upprör. SVT. <http://www.svt.se/nyheter/regionalt/smalandsnytt/nedvarderande-barngardin-uppror> (besökt 10 november 2014)

Fagerström, Anders. 2005. Ingen normalt barn äter upp en hel gräddtårta på ett kafferep. Sydsvenskan. <http://www.sydsvenskan.se/samtidigt/inget-normalt-barn-ater-upp-en-hel-graddtarta-pa-ett-kafferep/> (besökt 4 oktober 2014)

Juniku, Majlinda. 2007. *När bok blir film - En jämförelse analys av boken och filmen Catch me if you can*. Uppsala Universitet. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:132195/FULLTEXT01.pdf> (besökt 20 november 2014)

Kalmteg, Lina. 2007. Tintin-serie "hets mot folkgrupp". Svenska Dagbladet. http://www.svd.se/kultur/tintin-serie-hets-mot-folkgrupp_255625.svd (besökt 29 augusti 2014)

Lennartsdotter, Monika., Wadell, Lena. 2008. *När Pippi blev Pippi - en receptionsstudie av Pippi Långstrump triologin*, <http://bada.hb.se/bitstream/2320/4121/1/08-106.pdf> (besökt 24 oktober)

Nyman, Karin. 2011. Både svarta och vita i Pippi-familjen. *Kjell Åke Hanssons blogg - att arbeta med Astrid Lindgren*, 15 november, <http://astridlindgrensnas.wordpress.com/2011/11/15/bade-svarta-och-vita-i-pippi-familjen/> (besökt 24 oktober 2014)

Olsson, Stefan. 2014. *Att skuldbelägga det förflutna*. <http://www.nt.se/opinion/ledare/att-skuldbelagga-det-forflutna-10025213.aspx> (besökt 11 december)

Persson, Sofia. 2011. *Den starka unga kvinnan som förebild i flickboken under 1900-talet*. Högskolan i Halmstad <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:400026/FULLTEXT01.pdf> (besökt 14 december 2014)

Rösand, Sofia. 2014. E-mail 20 augusti. [<sofia.rosand@saltkrakan.se>](mailto:sofia.rosand@saltkrakan.se)

Veerabuthroo Nordberg, Kim. 2014. *SVT rensar ut rasismen ur Pippi Långstrump*. <http://www.svt.se/kultur/svt-rensar-ut-rasismen-ur-pippi-langstrump> (besökt 10 november 2014)

'FAQ', <http://astridlindgren.se/faq> (besökt 24 augusti 2014)

'Historien om barnfilmer', <http://barnfilmer.se/content/27-historien-om-barnfilmer> (besökt 2 februari 2015)

'Pippi i Söderhavet', <http://www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?itemid=40626&type=MOVIE&iv=Comments> (besökt 7 oktober 2014)

Postkolonialism, http://www.ne.se/article/article.jsp?i_art_id=1297862&originalURI=/postkolonialism (besökt 6 november 2014)

Tintin i Kongo, 2014, http://sv.wikipedia.org/wiki/Tintin_i_Kongo#Synopsis (besökt 29 augusti 2014)

C+

✓

✓

Bilaga I

E-mail från Sofia Rösand från Saltkråkan AB

Hej Lovisa och tack för ditt mail.

Tyvärr var inte vi involverade i skapandet av den animerade filmen, varken i manus eller produktion. Därav har vi ingen fakta att dela med oss av. Tyvärr var inte detta en film Astrid var särskilt glad för varpå hon inte var så involverad.

De använde sig inte utav Astrids manus, utan Catharina Stackelberg och Ken Sobol skrev ett eget manus. Det finns en del information att tillgå här: <http://www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?type=MOVIE&itemid=40626&ref=%2ftemplates%2fSwedishFilmSearchResult.aspx%3fid%3d1225%26epslanguage%3dsv%26searchword%3d%26type%3dMovieTitle%26match%3dBegin%26page%3d2250%26prom%3dFalse>

Manuset skulle kunna finnas på SFI, så du kan vända dig till de om du har frågor kring manuset.

Hoppas du finner svar på de frågor du har och lycka till vidare med ditt arbete.

Vänliga hälsningar,